

РЕЦЕНЗИЯ

Бх. № РД-890/17.08.2020г.

от проф. д-р Стоян Петков Маринов

катедра „Икономика и организация на туризма”, Икономически университет-Варна, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9 Туризъм, по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

Автор на дисертационния труд: Катина Костадинова Попова

Тема на дисертационния труд: „Стратегически направления за развитие на младежки туризъм в България“

Основание за изготвяне на рецензията: Заповед № РД-06-1257/12.06.2020г. на Ректора на ИУ-Варна за определяне на Научно жури и решение на Научното жури от проведено заседание на 16.06.2020г.

1. Представяне на докторантката

Катина Попова е родена на 02 октомври 1992г. Средното си образование завършва в IV Езикова гимназия „Фредерик Жолио - Кюри”, гр. Варна.

В периода 2011-2016г. Катина Попова придобива последователно ОКС „бакалавър“ в специалност „Туризъм“ с професионална квалификация „Туризъм“ (2015 г.) и ОКС „магистър“ по специалност „Международен туристически бизнес“ с квалификация "Туризъм" (2016 г.) в ИУ-Варна.

Катина Попова реализира докторантурата си като докторант в редовна форма на обучение, държавна поръчка, в катедра „Икономика и организация на туризма“ при факултет „Управление“ на ИУ-Варна.

Катина Попова започва професионалната си кариера през 2008 г. на длъжност „помощник-сервитьор“ в „Бирс“ ООД, хотел „Марина Гранд Бийч“, к.к. „Златни пясъци“, където работи през летните туристически сезони до 2012 г. От октомври 2015 до май 2016 е преподавател по испански език на граждански договор в Учебен център „Давитоз“ в гр. Варна. В периода 21.05.2016 - 31.08.2019 работи на длъжност „рецепционист/администратор“ във „Варненски бряг“ АД – хотел „Одесос“, гр. Варна. От 02.09.2019 заема длъжността „специалист „продажби и мероприятия“ в „Графит Галери“ ЕООД – Хотел-галерия „Графит“, гр. Варна.

Катина Попова е водила семинарни занятия като хоноруван асистент към катедра „Икономика и организация на туризма“ в Икономически университет – Варна по дисциплините „Въведение в туризма“ и „Екскурзоводство“.

Катина Попова е участвала в 5 научно-приложни проекта (2013 г. – „Устойчиво управление и устройство на Природен парк Странджа“; 2014 г. – „Конкурентоспособност на Община Варна като туристическа дестинация“; 2016 г. – „Архитектурното наследство – богатството на рибарската област“; 2017 г. – „Приложение на иновативни технологии в хотелиерското обслужване“; 2018 г. – „Повишаване на ролята и значението на младежките туристически пътувания за растежа на българския туризъм“).

Кандидатката развива активна обществено-полезна дейност към катедра ИОТ. Инициатор и главен редактор е на студентски електронен вестник „Туриزمини“. Участва в Международно изложение „Културен туризъм“ (Царевград Търнов) – Национален конкурс „Чети и пътувай“ през 2019г. Организатор е на събития и мероприятия за студенти в рамките на туристическо изложение „Дестинация Варна“ през 2017 и 2018г.

За постигнати високи резултати в обучението и обществената дейност Катина Попова е определена за стипендиант на фондация „Свети Свети Константин и Елена“, избрана е за делегат на България в Европейска младежка среща – Грац и Виена през 2009 г. и е наградена като отличник на випуск 2016 г. (магистри) в Икономически университет – Варна.

Катина Попова владее на високо равнище испански език и на добро равнище английски и руски език

2. Обща характеристика на дисертационния труд

2.1. Оценка на обема и структурата

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с общ обем 309 стандартни страници, в т.ч. въведение (5 стр.), основен текст (271 стр.), заключение (5 стр.), списък на използваната литература (28 стр.) и 63 приложения (130 стр.).

Обемът на дисертационния труд е достатъчен и позволява на авторката да представи теоретичните си познания относно младежкия туризъм както и постигнатите резултати от проведеното емпирично проучване на български и чуждестранни младежи, на представители на туристическия бранш, науката и доброволческата сфера относно развитието на изследвания вид туризъм по света и в България.

Изложението е представено чрез стандартна за дисертационна разработка структура, която се състои от три основни части (глави) с общо 13 параграфа (по 5 параграфа в първа и втора глава и 4 параграфа в трета глава). Илюстративният материал в рамките на изложението включва 27 таблици и 42 фигури.

Цялостната структурата на дисертацията е правилна, като е възможен по-добър баланс между обема на трите съдържателни глави.

Рецензираният дисертационен труд отговаря на изискванията чл.27. (2) от ППЗРАС - представен е във вид и обем, съответстващи на

специфичните изисквания на първичното звено и съдържа: заглавна страница; съдържание, увод; изложение; заключение - резюме на получените резултати с декларация за оригиналност; библиография.

2.2. Оценка на актуалността на темата.

Актуалността на темата се обуславя от високия и нарастващ пазарен дял на младежките пътувания в световен мащаб – достигнат 20% пазарен дял през последното десетилетие. В контекста на посочената тенденция наличните проучвания на младежкия туризъм в България са фрагментарни и обвързани предимно с пътуванията с образователна цел. Разработката е полезна с опита да се реализира цялостно изследване на младежкото туристическо движение в България като туристическа дестинация.

2.3. Оценка на предмета, обекта, целите, задачите и тезата на изследването

Уводът на дисертацията очертава научната и методологичната рамка на разработката. Налице е правилна формулировка на предмета, обекта, целта и задачите на изследването.

Предмет на изследването в дисертационния труд е *младежният туризъм, неговите роля и значение за социално-икономическото развитие на районите, актуалното му състояние и перспективи за растеж.*

Като *обект* на изследването са посочени *възможностите за разширяване обхвата на младежкия туризъм в България и превръщането ѝ в младежка туристическа дестинация.* Поставена е значима основна научна цел на изследването: *„чрез теоретична обосновка, анализ и оценка на потенциала на младежкия туризъм, да се изведат стратегически насоки за развитието му в България като туристическа дестинация.“.*

Целта е предметена в **пет** конкретни *изследователски задачи*, способстващи нейното постигане.

Първо, дефиниране на младежкия туризъм и определяне на неговите същностни характеристики.

Второ, разработване на типология на младежкия туризъм и оценяване на неговата роля и значение.

Трето, конструиране на концептуален модел и методика за изследване на потенциала на младежкия туризъм за развитие на България като младежка дестинация;

Четвърто, извършване на ситуационен анализ на развитието на младежкото туристическо движение в България и проучване на нагласите и мотивите за практикуване на младежки туризъм.

Пето, анализиране на глобалните тенденции в развитието на младежкия туризъм и определяне на стратегически направления за превръщане на България в дестинация за младежки туристически пътувания.

Формулираната *изследователска теза* на дисертацията е логична, отразява предметния замисъл на разработката и гласи, че *„България разполага със значим потенциал за предлагане на диверсифициран младежки туризъм, обусловен от нейните природни, културни, информационни и социални ресурси и зависещ пряко от действията и волята на заинтересованите страни за увеличаване на обема на младежкото туристическо потребление“*.

Защитата на тезата на дисертационния труд се обвързва с проверка на четири хипотези, отразяващи съществени връзки в областта на младежкия туризъм.

Хипотеза 1: България е конкурентоспособна дестинация за младежки образователен туризъм, известна с качествено образование;

Хипотеза 2: Психологията на туриста в младежка възраст предполага имитационно поведение и изборът на дестинация е повлиян от следването на примера на известните личности и VIP персони, налагащи определени модни тенденции, в т.ч. и в туризма;

Хипотеза 3: Онлайн присъствието и дигитализацията са възприемани като конкурентни предимства на дестинацията и са важни условия за вземане на решение за младежко туристическо пътуване;

Хипотеза 4: Потребителят на младежки туристически продукт в България има специфичен профил, различен от профила на т.нар. „културен турист.

2.4. Оценка на методическия инструментариум.

За постигане на целта на разработката и изпълнение на произтичащите от нея задачи авторката използва подходящи методи като: *анализ и синтез; хронологичен подход; сравнителен анализ; анкетно проучване и дълбочинно интервю; дескриптивни, статистически и математически методи; метод на конкретния казус (метод на конкретната ситуация); ретроспективен анализ и др.* За събиране на емпиричните данни е проведено **анкетно проучване** на три съвкупности: на *български младежи*, на *чуждестранни младежи* и на *студенти* от различни националности, обучаващи се в Икономически университет – Варна в рамките на програма „Еразъм“. Чрез **дълбочинно интервю** е проучено експертното мнение по различни въпроси и етапи от развитието на младежкия туризъм у нас на: *представители на туристическия бранш (туроператори и екскурзовод), представители на науката и представителна доброволческата сфера.*

Резултатите от проучването са обработени с програмни продукти Microsoft Excel и Statistical Package for Social Science (SPSS). При изследване на взаимовръзките между променливите са използвани *качествени методи* за анализ и оценка. Включени са вторични информационни ресурси като данни на специализирани организации и институции, научни публикации, традиционни информационни ресурси като вестници и списания, както и лични архиви, спомени и мемоари.

Авторката коректно е отбелязала ограниченията и проблемите, съпътстващи изследователската и работа. Основните трудности кореспондират с: теоретично фокусиране върху продължителните форми на младежки пътувания и акцентирание върху взаимовръзките „образование - туризъм” и „ваканция - работа” при престоя на младите в дестинацията; фрагментарност на изследванията на младежкия туризъм в България; отсъствие на систематизирани количествени и качествени данни за развитието на младежкото туристическо движение в страната; разминавания във възприятията на българските и чуждестранните младежи по отношение на дестинацията и елементите на нейното предлагане.

2.5. Оценка на информираността на докторанта

Катина Попова показва висока осведоменост относно теоретичните и практически постижения в областта на младежкия туризъм. Изследването е осъществено на базата на 684 информационни източника, в т.ч. 383 литературни и 301 специализирани интернет сайтове. Официалните статистически данни са от правителствени и неправителствени институции, специализирани издания на СОТ, ЮНЕСКО, УНИЦЕФ, Световна конфедерация за младежки и студентски пътувания.

2.6. Оценка на съдържанието на дисертационния труд

В първа глава на дисертационния труд са систематизирани основните аспекти на младежкия туризъм: дефиниция и особености на явлениято; профил на младежа-турист; фактори за развитие; видове младежки туризъм; роля и значение на младежкия туризъм. Синтезиран е авторски концептуален модел за стратегическо развитие на младежкия туризъм.

Във втора глава на разработката е представена методиката и изследователския инструментариум на планираното кабинетно и полево-

емпирично изследване на младежкия туризъм в България. Направен е ситуационен анализ на младежките дейности и младежките туристически пътувания, съдържащ исторически преглед на младежкия туризъм в България в три последователни периода 1878-1938г.; 1939-1989г.; годините на преход след 1989 до наши дни. Класифицирани са младежките организации в България и е характеризирана тяхната дейност. Систематизирани и анализирани са резултатите от емпиричното изследване на вътрешния и международния младежки туризъм в България чрез анкетни проучвания в три направления: първо, анализ и оценка на нагласите на българските младежи, участващи във вътрешния туризъм; второ, анализ и оценка на нагласи на чуждестранните младежи, участващи във входящ туризъм в България; трето, анализ и оценка на България като дестинация за младежки туризъм според мнението на младежите-българи и чужденци. Специално внимание в самостоятелен параграф е отделено на анализа и оценката на получените резултати от анкетното проучване на младежкия туризъм в България по програми за чуждестранен обмен.

В трета глава са систематизирани глобалните тенденции и перспективи в развитието на младежкия туризъм. Разкрит е потенциалът на конкретни инициативи и практики в България за развитие на младежки туризъм. Посочени са ограниченията за развитие на младежкия туризъм в България. Очертани са стратегически направления за стимулиране на младежкия туризъм в България

3. Научно-приложни приноси в дисертационния труд

По наше мнение в дисертационния труд се съдържат научно-приложни резултати с характер на приноси в областта на научното знание за развитието на младежкия туризъм както следва:

Първо, предложена е авторска дефиниция и авторска типология на младежкия туризъм. Систематизирани са ролята и значението на младежкия туризъм за развитието на туристическия сектор.

Второ, разработен е оригинален концептуален модел за изследване и стратегическо планиране на дестинация за младежки туризъм.

Трето, направен е подробен ситуационен анализ на младежкия туризъм в България.

Четвърто, оценени са съставни елементи на младежкия туристически продукт, предлаган в България;

Пето, на основата на глобалните тенденции в младежкото туристическо движение са очертани стратегически насоки за развитие на младежки туризъм в България.

Рецензираният труд представлява самостоятелно научно изследване. Съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос към знанието за същността и развитието на младежкия туризъм в контекста на туристическата дестинация. *В това си качество разработката отговаря на Чл. 6 (3) от ЗРАС, чл. 27 (1) от ППЗРАС и чл. 34 (2) от Правила за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна (ПУРПНСЗАД)*

4. Критични бележки и въпроси

Разработката би спечелила от постигането на по-добър баланс между обема на отделните части – глава трета е значително по-малка от първите две.

В параграф 3.4. *Предложения и стратегически направления за стимулиране на младежкия туризъм в България* идеите на авторката би следвало ясно да се адресират към конкретен управленски субект или субекти на равнище дестинация, в случая България.

Предоставяйки възможност на докторантката за достойна защита, поставяме на вниманието и следните въпроси:

Първо, във фиг. 42. *Устойчивост и интеграция при развитието на младежки туризъм в България* (стр.276), формулираната **визия** „*провеждане на устойчиви туристически политики за стимулиране на вътрешния и международния входящ младежи туризъм*“ се отнася до средства, начини, за развитие на младежкия туризъм. Как авторката би конкретизирала виждането си за състоянието на България като дестинация за младежки туризъм през 2030г.?

Второ, на кой управленски субект (на кои управленски субекти) авторката би присвоила формулираната във фиг. 42 (стр. 276) **мисия**: „*развитие на приобщаваща и устойчива икономика на младежкия туризъм чрез: управление и кооперативност; стратегически партньорства и сътрудничества; иновации и конкурентоспособност; учене през целия живот; ефективност на комуникацията и интеграция на всички заинтересовани страни*“?

5. Други изисквания към докторанта и дисертационния труд

Катина Попова прилага към дисертацията общо 5 публикации по темата на разработката - две самостоятелни статии, една статия в съавторство и 2 самостоятелни научни доклада. Една от самостоятелните статии и статията в съавторство са публикувани в сп. „Известия на Съюза на учените – Варна“, Серия „Икономически науки“, което издание е индексирани и реферирани в базите данни RePEc и CEEOL.

Представените публикации тематично отразяват части от дисертационния труд и му осигуряват достатъчна публичност. Като количество и структура по видове публикациите изпълняват изискванията на Правила за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

Приложеният автореферат е с обем от 39 страници, съдържа основните моменти от дисертационния труд и отговаря на изискванията.

6. Заключение

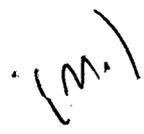
Рецензираният дисертационен труд, реализираните публикации, авторефератът и представените документи на Катина Попова отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 и на изискванията по чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на изискванията на чл. 27 от Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав и на чл. 34 и чл. 35 от Правила за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна

Катина Попова познава научните постижения и практиката в областта на туризма. Способна е да провежда самостоятелно научно изследване, използвайки съвременните научни методи. Дисертационният труд има стойност както в теоретичен и методологичен, така и в приложен аспект и може да се използва за усъвършенстване на управлението на младежкия туризъм на равнище дестинация.

Достоинствата на дисертационния труд и на съпътстващите го документи ми дават основание да им поставя **положителна оценка** и да гласувам за присъждането на образователната и научна степен “доктор” в професионално направление 3.9 Туризъм, по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)” на Катина Попова.

10.08.2020 г.

Рецензент:

(проф. д-р Стоян Маринов)

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD
ECONOMY

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. № РД-06-1257/12.06.2020 г.

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”,
по обявена процедура от **Икономически университет – Варна**

1. Обща информация

Изготвил рецензията: проф. д-р Тания Петрова Парушева

УНСС – София, катедра „Икономика на туризма”

Област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление 3.8. „Икономика”

Научна специалност „Икономика и управление (глобализация в туризма)”

Основание за написване на рецензията: Заповед № РД-06-1257/12.06.2020 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за назначаване на Научно жури и решение от първото заседание на Научното жури на 15.06.2020 г.

Автор на дисертационния труд: Катина Костадинова Попова – редовен докторант в катедра „Икономика и организация на туризма” при Икономически университет – Варна

Тема на дисертационния труд: „Стратегически направления за развитие на младежки туризъм в България”

Научен ръководител: доц. д-р Велина Иванчева Казанджиева

2. Данни за докторанта

Катина Попова завършва Икономически университет – Варна, ОКС „Бакалавър”, специалност „Туризъм” (2015 г.). Придобива ОКС „Магистър” по специалност „Международен туристически бизнес” (2016 г.) също в ИУ – Варна.

Професионалното ѝ развитие започва като помощник-сервитьор и сервитьор в „Бирс” ООД, хотел „Марина Гранд Бийч”, к.к. „Златни пясъци” (2008 – 2012 г.). Продължава работа като преподавател по испански език в Учебен център „Давитоз”, Варна (2015 – 2016 г.), организатор туристически услуги и рецепционист /администратор във „Варненски бряг” АД – хотел „Одесос”***, Варна (2013 – 2019 г.).

От септември 2019 г. до момента е специалист „Продажби и мероприятия” в „Графит Галери” ЕООД – Хотел-галерия Графит, Варна.

Хоноруван асистент е в катедра „Икономика и организация на туризма” към ИУ, Варна (от 03.02.2020 г.). Водила е семинарни занятия по „Въведение в туризма”, „Екскурзоводство” и „Регулиране на международния туристически бизнес”. Била е стипендиант на „Св. Св. Константин и Елена Холдинг” АД; делегат на България в Европейска младежка среща – Грац и Виена (2009 г.); отличник на випуск 2016 г. (магистри). Главен редактор е на студентски електронен вестник „Туриزمини”. Взела е участие в 5 научноизследователски проекта. Владее испански, английски и руски език.

Катина Попова е зачислена в **редовна докторантура** със заповед № РД-17-97/18.01.2017 г. на Ректора на Икономически университет – Варна в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.9. „Туризм”, научна специалност „Икономика и управление (туризм)”, докторска програма „Икономика и управление (туризм)” към катедра „Икономика и организация на туризма”, за срок от **3 (три) години**, считано от 01.02.2017 г. – 01.02.2020 г.

Завършва работата, предвидена в индивидуалния план. Успешно полага **докторантските изпити**, както следва:

- Икономика на туризма – Отличен (6.00);
- Методология на научните изследвания – Отличен (6.00);
- Теория на управлението – Мн. добър (5.25);
- Интернет и офис приложения в научните изследвания – Отличен (5.50).

По време на обучението си като докторант, Катина Попова е атестирана с **положителна оценка**. Дисертационният труд е обсъден на Катедрен съвет на катедра „Икономика и организация на туризма”, Протокол № 9/23.04.2020 г. Отчислена е с право на защита със заповед № РД 17-412/14.02.2020 г. на Ректора на Икономически университет – Варна, считано от 03.02.2020 г.

Открита е процедура за защита пред Научно жури, в съответствие с чл. 31, ал. 1 и ал. 2 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

3. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на докторант Катина Костадинова Попова, авторефератът и научните публикации, свързани с дисертационния труд са резултат от самостоятелно научно изследване. Аргументирано

и убедително са открити **актуалността и значимостта** на изследваната проблематика. Открит е интересът в последните десетилетия към младежката група като пазарен сегмент, който значително нараства. Подчертана е ролята на младежите като генератори на нови тенденции и катализатори на социални процеси, които формират нови модели на поведение.

Правилно са разграничени **обектът** на изследване – „възможностите за разширяване обхвата на младежкия туризъм в България и превръщането ѝ в младежка туристическа дестинация” и **предметът** на изследване – „младежният туризъм, неговите роли и значение за социално-икономическото развитие на районите, актуалното му състояние и перспективи за растеж”. **Основната цел** е ясно и точно дефинирана: „чрез теоретична обосновка, анализ и оценка на потенциала на младежкия туризъм, да се изведат стратегически насоки за развитието му в България като туристическа дестинация”. Постигането на целта е осъществено чрез решаването на **5 конкретни изследователски задачи**.

Подходящо е формулирана **изследователската теза**: „България разполага със значим потенциал за предлагане на диверсифициран младежки туризъм, обусловен от нейните природни, културни, информационни и социални ресурси, и зависещ пряко от действията и волята на заинтересованите страни за увеличаване на обема на младежкото туристическо потребление”. Правилно са дефинирани **4 работни хипотези**.

Изследователският инструментариум включва използването на **изследователски методи** като: анализ и синтез; хронологически подход; компаративен анализ; анкетно проучване и дълбочинно интервю; дескриптивни, статистически и математически методи; метод на конкретния казус (метод на конкретната ситуация). **Ограниченията**, съпътстващи дисертационния труд, са обвързани с теоретичен фокус върху продължителните форми на младежки пътувания и акцентирание върху взаимовръзките „образование – туризъм” и „ваканция – работа” при престоя на младите.

Проблемите при разработването на дисертационния труд са фрагментарност на изследванията на младежкия туризъм в България; отсъствие на количествени и качествени данни за развитието на младежкото туристическо движение в страната; липса на статистическа информация относно възрастта на туристите в България; неясна позиция на анкетираните за целите на разработката младежи, във връзка с оценката на някои елементи от пътуването и престоя в дестинацията; противоречие в перцепциите на български и чуждестранни младежи по отношение на дестинацията и елементите на

предлагането. **Информационните ресурси** във връзка с дисертационния труд са: емпирични изследвания чрез 3 вида анкетни карти; анализи и емпирични проучвания от предходни автори изследвания в областта на младежкия туризъм; официални статистически данни от правителствени и неправителствени институции; специализирани издания на СОР, ЮНЕСКО, УНИЦЕФ, Световна конфедерация за младежки и студентски пътувания; правни документи; справки от туристически фирми и сдружения, и данни от техните интернет страници; книги, справочници, юбилейни издания, мемоари на Петър Дойчев и лични архиви на проф. д-р Марин Нешков.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд е в **обем** от 309 страници. В основния текст са илюстрирани 27 таблици и 42 фигури. **Структурата** на дисертационния труд е издържана в духа на добре обоснована логика, последователност и връзка между третираните проблеми. Състои се от увод (5 стр.), изложение в три глави (271 стр.), заключение (5 стр.) и използвана литература (28 стр.). Към дисертационния труд са изготвени 63 приложения (130 стр.). **Библиографският апарат** включва 684 заглавия, от които 383 литературни източника и 301 специализирани интернет сайта.

Докторант Катина Попова **добре познава** тезите и концепциите на утвърдени автори по изследваните проблеми, и успешно ги интерпретира. Литературните източници са ползвани **добросъвестно и коректно**.

Стилът на дисертационния труд е стегнат и точен. Текстът е написан на **научен език**. **Съдържанието на дисертационния труд** свидетелства, че докторант Катина Попова е реализирала **задълбочено научно изследване** и много добро **практическо доказателство** на авторовите цел и задачи.

В **увода** е представена логическата рамка на изложението. Обоснована е необходимостта от извеждането на стратегически направления за развитие на младежки туризъм в България.

В **първа глава** на дисертационния труд „**Теоретични основи на младежкия туризъм**” е разгледана същностната характеристика на младежкия туризъм. Анализирани са предпоставките и факторите за неговото развитие. Представена е типология на младежкия туризъм. Открити са неговите роли и значение. Разработен е концептуален модел за стратегическо развитие на младежкия туризъм.

Във втора глава на дисертационния труд „Анализ и оценка на младежкия туризъм в България” са представени методиката и изследователския инструментариум. Извършен е задълбочен ситуационен анализ на младежките дейности и младежките туристически пътувания. Разкрити са ролята и значението на младежките организации за развитието на туризма. Направено е изследване на вътрешния и международния младежки туризъм.

В трета глава на дисертационния труд „Стратегически насоки за младежки туризъм в България” са анализирани глобалните тенденции и перспективите в развитието на младежкия туризъм. Изследван е потенциалът на България за развитие на младежки туризъм. Посочени са бариерите и ограничителите пред младежкия туризъм в България. Формулирани са предложения и стратегически направления за стимулиране на младежкия туризъм в България.

В заключението са обобщени основните анализи и изводи относно стратегическите направления за развитие на младежки туризъм в България.

Откритите научни и научно-приложни резултати представляват оригинален принос в науката. Те дават основание за извода, че целта на дисертационния труд е постигната, а изследователските задачи са изпълнени. Изследователската теза и хипотезите са доказани.

По структура и съдържание, дисертационният труд съответства на изискванията на чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

4. 1. Оценка на автореферата на дисертационния труд

Авторефератът е в обем от 39 страници. Той коректно кореспондира с дисертационния труд и достоверно представя в синтезиран вид изследваните проблеми. Съставен е от 5 части, които включват: 1). обща характеристика на дисертационния труд; 2). структура на дисертационния труд; 3). кратко изложение на дисертационния труд; 4). справка за приносите на дисертационния труд; 5). списък на публикациите по дисертационния труд.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд

Докторант Катина Попова правилно е формулирала приносите в дисертационния труд. Представената справка за приносите оценяваме като коректна и реално отразяваща постигнатите резултати.

По наше мнение, в дисертационния труд ясно се открояват **научни и научно-приложни приноси**, които могат да бъдат обобщени, както следва:

първо – дефиниран е младежкия туризъм, изведена е типологията му и са проследени неговите роля и значение за развитието на туристическия сектор;

второ – разработен е концептуален модел за изследване на дестинацията в контекста на младежкия туризъм и възможностите за неговото развитие;

трето – извършен е подробен ситуационен анализ на младежкия туризъм в България, чрез систематизиране на количествени и качествени данни от различни информационни ресурси;

четвърто – изследвани са особеностите на предлагания младежки туристически продукт у нас, чрез оценка на неговите съставни елементи;

пето – формулирани са стратегически насоки за развитие на младежки туризъм в България, в контекста на изследваните глобални тенденции и ограничители пред младежкото туристическо движение.

6. Публикации и участие в научни форуми

Докторант Катина Попова има **5 научни публикации**, пряко свързани с темата на дисертационния труд – **3 статии** (28 стр.), в т.ч. 2 самостоятелни и 1 в съавторство, и **2 научни доклада** (15 стр.). Общият им обем възлиза на **43 печатни страници**.

Първата и третата статии са публикувани в Известия на Съюза на учените, Варна, реферирани и индексирани в Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Research Papers of Economics (RePEc) и Национален референтен списък (НРС); втората – в Годишник на Висше училище по мениджмънт, Добрич, реферирана и индексирана в **Google Scholar** и **НРС**. Докладите са отпечатани в сборници от участие в следните научни форуми: International Conference “Information Society and Sustainable Development”, на *английски език*, реферирана и индексирана в **Google Scholar** и Научно-практическа конференция „Агробизнесът и селските райони – икономика, иновации и растеж”, Варна, реферирана и индексирана в **НРС**.

Публикациите на докторант Катина Попова са **представителни** и осигуряват достатъчно **разпространение на резултатите** от изследването сред академичната общност и заинтересованите среди от туристическия бизнес. *Научната продукция, посветена на третираната проблематика превишава количествените изисквания за необходими публикации при защита на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор”, съгласно чл. 35, ал. 1, т. 4 от Правилата за условията и реда за*

придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

7. Критични бележки и препоръки

Към автора могат да бъдат отправени бележки, които биха подобрили общото представяне на разработката.

1. В дисертационния труд е налице дисбаланс в обема на отделните глави и някои параграфи. Удачно би било обобщаването и синтезирането на подробни теоретични проучвания в първата част на разработката. Направеното историко-хронологическо проучване в параграфи 2.2. и 2.3. също би могло да се систематизира по-добре, за да се избегне значителното превишаване на обема на посочените параграфи.

2. Разработените типология и характеристика на дейността на младежките организации в България са твърде обширни, а съответното приложение (№ 39) е в обем от 9 стр. и също би могло да се съкрати.

Препоръчвам в бъдещата си научноизследователска работа докторант Катина Попова да развие и проучи възможностите за формално и неформално образование в дестинация България, на база използвания метод на конкретната ситуация за изследване на взаимовръзката „образование – туризъм”, който е много добър авторов подход.

Посочените бележки и препоръка не намаляват достойнствата на изследването и не влияят върху общата положителна оценка на дисертационния труд, като самостоятелно изследване с безспорни научно-приложни приноси.

8. Въпроси към докторанта

Изследваната проблематика поражда следните въпроси за достойна защита:

1. Какви са прогнозите на докторанта за бъдещето на младежкия туризъм в България, отчитайки ефектите и въздействията на настоящите условия на пандемия и очакваните социално-икономически последици от нея?

2. Каква система от критерии следва да изпълнява определена образователна институция, за да бъде притегателна сила за чуждестранни младежи и да стимулира превръщането на дестинацията в желано и печелившо туристическо място?

9. Заключение

С убеденост давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Стратегически направления за развитие на младежки туризъм в България”. Потвърждавам, че той изцяло **съответства на изискванията** на ЗРАС в Република

България, Правилника за неговото прилагане и Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

Дисертационният труд е **научноприложно решение** на реален практически проблем с обществена значимост. Докторантът притежава задълбочени теоретични знания по специалност „Икономика и управление (туризъм)” и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат **решение „ЗА”** присъждането на **образователната и научна степен „доктор”** в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.9. „Туризъм”, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)” на **КАТИНА КОСТАДИНОВА ПОПОВА** – редовен докторант в катедра „Икономика и организация на туризма” към факултет „Управление” при Икономически университет – Варна.

София,
01.08.2020 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(*Т*)
(проф. д-р Тая Парушева)